

**DIREKTĪVA 2024/2881 par
gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu
Eiropai**

Rīga | 19.03.2026.

Eiropas Parlamenta un Padomes **direktīva (ES) 2024/2881** (2024. gada 23. oktobris) **par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai** (pārstrādāta redakcija) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX:32024L2881>).

Aizstāj Direktīvas **2008/50/EK** un **2004/107/EK** par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai.

MĒRĶI

Sasniegt **Eiropas Zaļajā kursā** un **Nulles piesārņojuma rīcības plānā** nospraustos mērķus.

Samazināt sliktas gaisa kvalitātes radīto **negatīvo ietekmi uz cilvēku veselību un vidi**. Direktīva paredz stiprināt ES noteiktos gaisa kvalitātes normatīvus laika posmam līdz 2030. gadam.

Uzlabot esošo gaisa kvalitātes pārvaldību, stiprinot un precizējot prasības attiecībā uz gaisa kvalitātes monitoringa un modelēšanas veikšanu, kā arī gaisa kvalitātes plānu izstrādi un sabiedrības informēšanu.

Direktīvas SATURS

I. sadaļa. Vispārīgie nosacījumi

II. sadaļa. Gaisa kvalitātes novērtēšana

III. sadaļa. Gaisa kvalitātes pārvaldība

IV. sadaļa. Gaisa kvalitātes plāni

V. sadaļa. Informācija un ziņošana

VI. sadaļa. Deleģētie un īstenošana akti

VII. sadaļa. Sabiedrības tiesības un sodi

I pielikums. Gaisa kvalitātes standarti

II pielikums. Novērtēšanas sliekšņi

III pielikums. Staciju skaits

IV pielikums. Staciju novietojums

V pielikums. Datu kvalitātes mērķi

VI pielikums. Mērījumu metodes

VII pielikums. Ozona un PM_{2,5} mērījumi

VIII pielikums. Gaisa kvalitātes plānu saturs.

IX pielikums. Sabiedrības informēšana.

Jaunie elementi

Vide & veselība

- Nulles piesārņojuma mērķis līdz 2050.gadam
- Vidēja termiņa mērķi 2030.gadam - jauni gaisa kvalitātes normatīvi
- Atkāpes (klimats, reljefs, apkures iekārtas u.c.)
- Jauni normatīvu veidi un vidējās iedarbības novērtēšana

Pārvaldība

- Plānu regulāra pārskatīšana
- Efektīvāki gaisa kvalitātes plāni
- Uzlabota ieviešana: pieeja Tiesām, kompensācijas un sodi
- Pārrobežu sadarbība
- Jauni īstenošanas akti

Monitorings & novērtēšana

- Jauni novērtēšanas sliekšņi
- Pārdomāta pieeja monitoringam, lielāka modelēšanas, indikatīvo mērījumu loma
- Staciju reprezentivitāte, staciju skaits u.c.
- Jaunu vielu mērījumi

Informēšana

- Tiešsaites info par gaisa kvalitāti
- Indeksi – ikstunda info
- Uzlabota sabiedrības informēšana – veselība, rekomendācijas
- Pārskatīti trauksmes un iedzīvotāju informēšanas sliekšņi.

[1]

Gaisa kvalitātes normatīvi

Esošās prasības normatīviem

- ! Līdz **2030.gada 1.janvārim** jānodrošina atbilstība **spēkā esošajiem** gaisa kvalitātes normatīviem, kas noteikti Direktīvā 2008/50/EK un 2004/107/EK un ietverti arī jaunajā direktīvā.

12., 13., 14. pants. Jauno normatīvu un citu mērķu ievērošana.

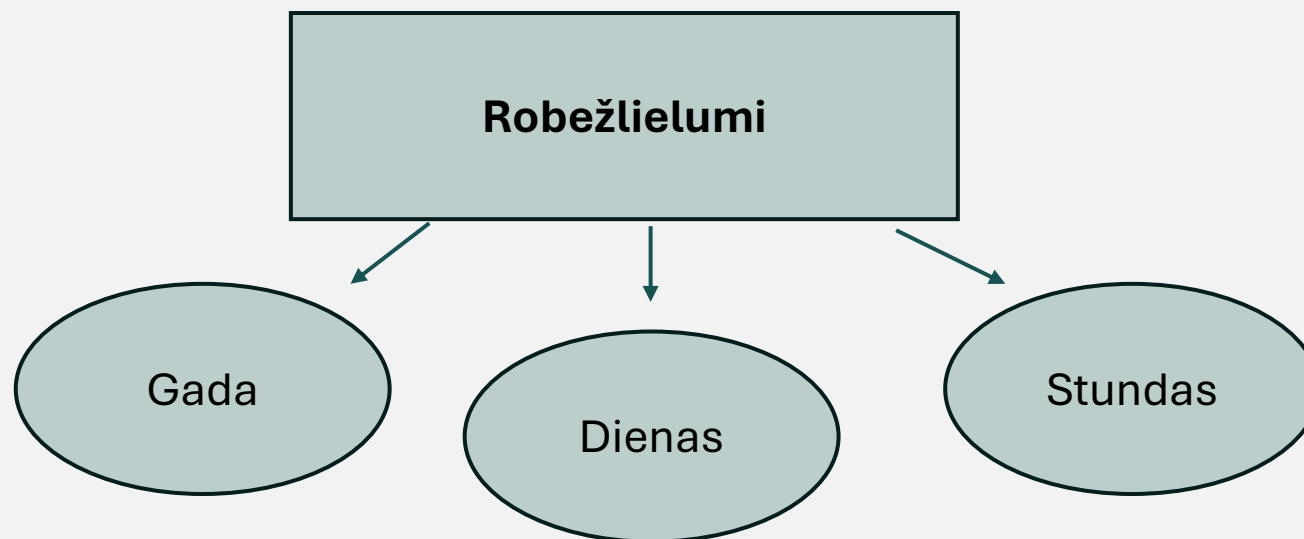
! Sākot ar 2030.gada 1.janvāri:

- Valstij **jānodrošina**, ka visās zonās netiek pārsniegti noteiktie **RL, kritiskie līmeņi veģētācijas aizsardzībai** un **vidējās iedarbības pienākums**.
- Jācenšas uzturēt labu gaisa kvalitāti arī tajās teritorijās, kurās nav normatīvu pārsniegumi. Nedrīkst pieļaut **robežlielumu** un **mērķlielumu** (RL un ML) pārsniegšanu.
- **O₃** mērķlieluma gadījumā veic pasākumus, kas nerada neadekvātas izmaksas.
- 2030.gada ieviešanas termiņu var pagarināt atbilstoši 18.pantam.

I pielikums. Jaunie normatīvi.

Normatīvu un rādītāju veidi:

- 1) **Robežlielums (visām vielām)**
- 2) Mērķlielums un ilgtermiņa mērķis (tikai O_3)
- 3) Vidējas iedarbības rādītājs, mērķis un pienākums (NO_2 , $PM_{2,5}$)
- 4) Kritiskie līmeņi (veģetācijas aizsardzībai) (SO_2 , NO_x)
- 5) Trauksmes un informēšanas sliekšņi (SO_2 , NO_2 , PM_{10} , $PM_{2,5}$, O_3)

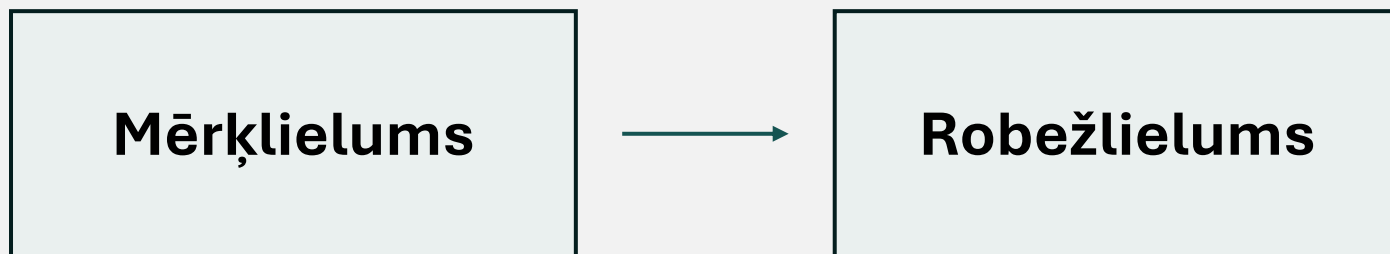

I pielikums. Jaunie normatīvi.

Sākot ar **2030.gada 1.janvāri**:

Svins, arsēns, kadmijs, niķelis, benz(a)pirēns

Vērtības nemainās!

I pielikums. Jaunie normatīvi.

Sākot ar **2030.gada 1.janvāri stingrāki** (gada robežlielumi):

Viela	Esošie ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Jaunie ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
PM _{2,5}	25	10
PM ₁₀	40	20
NO ₂	40	20
Benzols	5	3,4

I pielikums. Jaunie normatīvi.

Sākot ar **2030.gada 1.janvāri stingrāki** (dienas robežlielumi):

Viela	Esošie	Jaunie
PM _{2,5}	-	25 µg/m ³ (18 reizes)
PM ₁₀	50 µg/m ³ (35 reizes)	45 µg/m ³ (18 reizes)
SO ₂	50 µg/m ³ (18 reizes)	125 µg/m ³ (3 reizes)

I pielikums. Jaunie normatīvi.

Sākot ar **2030.gada 1.janvāri stingrāki** (stundas robežlielumi):

Viela	Esošie	Jaunie
NO ₂	200 µg/m ³ (18 reizes)	200 µg/m ³ (3 reizes)
SO ₂	350 µg/m ³ (24 reizes)	350 µg/m ³ (3 reizes)

12. un 13.pants. Vidējas iedarbības mērķis un pienākums.

Līdz **2030.gadam** jānodrošina atbilstība jaunajiem gaisa kvalitātes robežlielumiem, kā arī vidējās ekspozīcijas mērķiem NUTS1 teritoriju līmenī.

EK piedāvā regulēt gaisa kvalitāti **2 līmeņos**:

1) Emisijas robežlielumi un mērķlielums (**katrā stacijā**)

2) Vidējās iedarbības mazināšana – vidējas iedarbības pienākums un mērķis (**visā LV dažādās stacijās**)

12. un 13.pants. Vidējas iedarbības mērķis un pienākums .

- Gaisa kvalitātes novērtējums un pārvaldība papildus jāveic arī **NUTS1 līmenī jeb visas valsts līmenī**.
- Ir ieviests jauns noteikums, kas paredz reģionālā līmenī (*NUTS 1* teritoriālās vienības) samazināt vidējo iedarbību, ko sabiedrībai rada smalkās daļiņas ($PM_{2,5}$) un slāpekļa dioksīds (NO_2).

Līmenis	Apakšiedalījums
NUTS 1	Visa valsts
NUTS 2	Visa valsts
NUTS 3	Statistical regions (<i>Statistiskie reģioni</i>)

Vidējās iedarbības mērķis un pienākums

- Vidējās iedarbības rādītājs (VIR) ir **3 gadu mērījumu vidējais līmenis**, kas noteikts, pamatojoties uz mērījumiem **pilsētas fona stacijās NUTS 1** vienībā un kas atspoguļo iedarbību uz iedzīvotājiem.
- Latvijas gadījumā (šobrīd) – vidējais rādītājs no koncentrācijām **Rīgas, Liepājas un Rēzeknes** pilsētas fona stacijām.
- Izmanto, lai pārbaudītu, vai konkrētajā teritoriālajā vienībā ir izpildīts **vidējās iedarbības samazināšanas pienākums** un ir sasniegts **vidējās iedarbības mērķis**.

C. Vidējās iedarbības mērķis (nodrošina, ja iespējams)

Piesārņotājs	Vidējās iedarbības mērķis
PM_{2,5}	AEI = 5 µg/m ³
NO₂	AEI = 10 µg/m ³

Vidējas iedarbības pienākums

No 2030. gada skatās vidējo iedarbības rādītāju un salīdzina ar situāciju pirms 10 gadiem – tātad 2020. gadā (rēķina par 2018. - 2020. gadu kā vidējo). Jāizpilda **obligāti!**

PM_{2,5}

- a) ja lielāks par 10 µg/m³, tad AEI jābūt par **10 %** mazākam jeb ne lielākam par **8,5 µg/m³**
- b) ja 10 - 12 µg/m³, tad par **15 %** mazāks jeb ne lielāks par **15 µg/m³**
- c) ja lielāks par 12 µg/m³, tad mazāks par **25 %**.

Gads	VIR fona stacijās
2019	12,59
2020	12,27
2021	11,86
2022	10,94
2023	9,90
2024	8,45
2030.gada pienākums	9,2

NO₂

- a) ja lielāks par 20 µg/m³ - par **15 %** mazāks jeb ne lielāks par **15 µg/m³**
- b) ja lielāks par **20 µg/m³** tad par **25 %**.

Gads	VIR fona stacijās
2019	19,52
2020	17,73
2021	16,59
2022	15,93
2030.gada pienākums	15

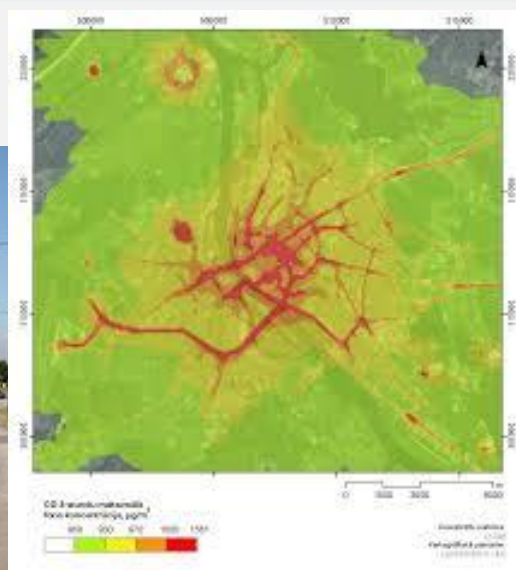
[2]

Gaisa kvalitātes novērtēšana

Novērtēšana

“**Novērtēšana**” ir jebkuras tādas metodes izmantošana, ko lieto, lai mēritu, aprēķinātu, prognozētu vai aplēstu piesārņojuma līmeni.

Stacionārie mērījumi, modelēšana un indikatīvie mērījumi.

6.pants. Zonu iedalījums.

DV visā to teritorijā izveido zonas un vidējās iedarbības teritoriālās vienības.

Gaisa kvalitātes novērtēšanu un pārvaldību veic visās zonās un vienībās.

Kādēļ svarīgi izdalīt šādas zonas:

- gaisa kvalitātes novērtēšana (staciju reprezentivitāte. Piemēram, inf. sliekšņiem jāreprezentē gaisa kvalitāte vismaz 100 km² platībā vai visā zonā);
- gaisa kvalitātes plānu izstrāde un īstenošana;
- atkāpju pieprasīšana (sāls/smilts, dabiskie avoti, termiņu atlikšana);

7.pants. Novērtēšanas sliekšņi.

Katru zonu klasificē attiecībā uz piesārņojuma novērtēšanas sliekšņiem.

Izmanto, lai konstatētu, kur nepieciešams veikt monitoringu.

Monitoringa staciju kontekstā: Pārskata vismaz reizi 5 gados. Pārsniegumu nosaka, pamatojoties uz iepriekšējo 5 gadu koncentrācijām. Novērtēšanas sliekšņi uzskata par pārsniegtu, ja pārsniegums konstatēts vismaz **trijos atsevišķos gados** no minētajiem iepriekšējiem 5 gadiem.

- ✓ Izslēgta «augšējā un apakšējā novērtēšanas sliekšņa» pieeja.
- ✓ Ieviests «novērtēšanas sliekšnis» (**II pielikums**). **Zemāks!**
- ✓ NO₂, PM₁₀, PM_{2,5} – izslēgtas stundas un diennakts koncentrācijas.
- ✓ Jauns sliekšnis O₃.

Esošā pieeja PM ₁₀	Jaunā pieeja PM ₁₀
Augšējais piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis – 70 % no gada RL – 28 µg/m ³	Novērtēšanas sliekšnis – 15 µg/m ³
Apakšējais piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis – 50 % no gada RL – 20 µg/m ³	

7.pants + II.pielikums. Novērtēšanas sliekšņi.

Viela	Esošā direktīva	Jaunā direktīva
PM _{2.5}	Apakšējais: 12 µg/m ³ Augšējais: 17 µg/m ³	5 µg/m ³
PM ₁₀	Apakšējais: 20 µg/m ³ Augšējais: 28 µg/m ³	15 µg/m ³
NO ₂ (gada vidējā)	Apakšējais: 26 µg/m ³ Augšējais: 32 µg/m ³	10 µg/m ³
SO ₂ (24h)	Apakšējais: 50 µg/m ³ Augšējais: 75 µg/m ³	40 µg/m ³
CO (24h)	Apakšējais: 5 µg/m ³ Augšējais: 7 µg/m ³	4 mg/m ³
Benzols	Apakšējais: 2 µg/m ³ Augšējais: 3.5 µg/m ³	1.7 µg/m ³
Svins (Pb)	Apakšējais: 0.25 µg/m ³ Augšējais: 0.35 µg/m ³	0.25 µg/m ³
Arsēns	Apakšējais: 2,4 ng/m ³ Augšējais: 3,6 ng/m ³	3 ng/m ³
Kadmijijs	Apakšējais: 2 ng/m ³ Augšējais: 3 ng/m ³	2,5 ng/m ³
Niķelis	Apakšējais: 10 ng/m ³ Augšējais: 14 ng/m ³	10 ng/m ³
Benz(a)pirēns	Apakšējais: 0,6 ng/m ³ Augšējais: 0,4 ng/m ³	0,3 ng/m ³
Ozons	-	100 µg/m ³ (max 8 h)

7.pants. Novērtēšanas sliekšņi ekosistēmu aizsardzībai.

Viela	Esošā direktīva	Jaunā direktīva
SO ₂	Apakšējais: 8 µg/m ³ Augšējais: 12 µg/m ³	8 µg/m ³ (vidējā vērtība no 1.10. - 31.03.)
NOx	Apakšējais: 19,5 µg/m ³ Augšējais: 24 µg/m ³	19,5 mg/m ³

Novērtēšanas sliekšņu izmantošana.

12.pants. Prasības, ko piemēro, ja piesārņotāju līmeņi ir mazāki par robežlielumiem, mērķlielumiem un vidējās iedarbības mērķiem.

1. Zonās, kurās piesārņotāju līmenis gaisā ir mazāks par attiecīgajiem robežlielumiem, kas noteiktas I pielikuma 1. iedaļā, dalībvalstis nodrošina, ka minēto piesārņotāju līmenis saglabājas zemāks par robežlielumu.

Augšējā novērtēšanas sliekšņa pieeja (*piesardzības princips*) šobrīd **tieks** **izmantota**:

Likumā «Par piesārņojumu».

MK noteikumos Nr. 182 – emisijas limitu projekti.

MK noteikumos Nr. 17 – sadedzināšanas iekārtu noteikumi.

7.pants. Novērtēšanas sliekšņi.

Likums «Par piesārņojumu» :

24. ... teritorijās, kur līmenis pārsniedz normatīvus vai LVĢMC veiktajā novērtējumā konstatēts, ka **pēdējo 3 gadu perioda vidējā piesārņojuma līmeņa vērtība pārsniedz noteiktos augšējā piesārņojuma novērtēšanas sliekšņa gada vidējo lielumu**, vietējā pašvaldība sadarbībā ar KEM izstrādā un īsteno rīcības programmu.

7.pants. Novērtēšanas sliekšņi.

MK Nr.17 sadedzināšanas iekārtu noteikumi:

49. Esošo vidējas un mazas jaudas SI, kura vidēji 5 gadu laikā darbojas ne vairāk kā 1000 darba stundas gadā un kuru izmanto siltuma ražošanai ārkārtīgi aukstā laikā, VVD var atbrīvot no norādīto emisijas robežvērtību piemērošanas. **Šo atkāpi var izmantot tikai SI, kas atrodas teritorijās, kur nav novērojami augšējā piesārņojuma novērtēšanas sliekšņa pārsniegumi.**

51. Esošo vidējas jaudas SI, kuras nominālā ievadītā siltuma jauda ir lielāka par 5 MW un kura vismaz 50 % no iekārtas saražotā derīgā siltuma vidēji 5 gadu laikā piegādās centralizētās siltumapgādes tīklam tvaika vai karstā ūdens veidā, Valsts vides dienests līdz 2030. gada 1. janvārim var atbrīvot no šo noteikumu norādīto emisijas robežvērtību piemērošanas. **Šo atkāpi var izmantot tikai tās iekārtas, kas atrodas zonās vai zonu teritorijās, kur nav konstatēti normatīvajos aktos par gaisa kvalitāti noteiktā augšējā piesārņojuma novērtēšanas sliekšņa pārsniegumi.**

52. Esošo un jauno vidējas jaudas SI, kurā galvenais kurināmais ir cietā biomasa un kura atrodas zonā vai zonas teritorijā, kur saskaņā ar normatīvajos aktos par gaisa kvalitāti paredzētajiem novērtējumiem ir nodrošināta atbilstība šajos noteikumos norādītajiem **augšējiem piesārņojuma novērtēšanas sliekšņiem, VVD līdz 2030. gada 1. janvārim var atbrīvot no putekļu jeb daļiņu emisijas robežvērtības piemērošanas.**

97. VVD var pieprasīt operatoram **periodiskos mērījumus veikt biežāk, nekā norādīts šo noteikumu 107., 108., 111., 112. un 116. punktā, ja:**

97.1. konkrētā SI atrodas zonā vai zonas teritorijā, kur novērojami normatīvajos aktos par gaisa kvalitāti noteiktā **augšējā piesārņojuma novērtēšanas sliekšņa pārsniegumi;**

7.pants. Novērtēšanas sliekšņi.

MK Nr.182 emisijas limitu projekti:

2. Operators projektu izstrādā šādos gadījumos:

2.2. SI, kas atbilst C kategorijas piesārņojošai darbībai un šādiem nosacījumiem:

2.2.2. iekārta atrodas teritorijā, kur iepriekšējo 5 gadu laikā pārsniegts **augšējais piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis;**

3. Ja tiek veikta atļaujas nosacījumu pārskatīšana un nav paredzētas stacionāro piesārņojuma avotu fizikālā raksturojuma un emisiju daudzuma izmaiņas, VVD pieņem pamatotu lēmumu atbrīvot operatoru no pienākuma izstrādāt jaunu projektu. Minēto lēmumu pieņem, pamatojoties uz LVĢMC sniegto informāciju par esošo piesārņojuma līmeni, ja piesārņojošās vielas koncentrācijas summa, ko iegūst, summējot projektā norādīto maksimālo iekārtu emitētā piesārņojuma koncentrāciju ar fona koncentrāciju, **nepārsniedz augšējo gaisa piesārņojuma novērtēšanas sliekšni**

27. Sagatavojot projektu par A vai B kategorijas piesārņojošu darbību gadījumos, ja esošais piesārņojuma līmenis (fona koncentrācija) piesārņojošās darbības iespējamajā ietekmes zonā **pārsniedz augšējo piesārņojuma novērtēšanas sliekšni** tām vielām, kurām tas noteikts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par gaisa kvalitāti, operators veic piesārņojošo vielu izkliedes modeļa **jutīguma analīzi.**

8.pants. Novērtēšanas kritēriji + IV pielikums.

Atbilstību cilvēka veselības aizsardzībai noteiktajiem RL un ML **nevērtē šādās vietās:**

- ✓ vietās, kas atrodas teritorijās, kurām sabiedrības locekļiem nav piekļuves un kurās nav pastāvīgu dzīvesvietu;
- ✓ rūpnīcu teritorijās vai rūpnieciskos objektos, uz kuriem attiecas visi attiecīgie noteikumi par drošību un veselības aizsardzību darbā;
- ✓ uz ceļu brauktvēm; un ceļu sadalošajās joslās, izņemot vietas, kurās sadalošajai joslai paredzēta gājēju **vai velobraucēju piekļuve.**

8.pants. Novērtēšanas kritēriji + IV pielikums.

Uz cilvēka veselības aizsardzību vērstos paraugu ņemšanas punktus **izviesto tā**, lai iegūtu uzticamus datus par visiem šiem elementiem:

- ✓ koncentrācijas līmeņi zonās esošajos gaisa piesārņojuma **karstajos punktos** jeb **vispiesārņotākajās vietās**;
- ✓ koncentrācijas līmeņi citās zonu teritorijās, kuras reprezentē vispārējo iedarbību uz sabiedrības veselību, turklāt gan pilsētu, gan lauku fona teritorijās.

8.pants. Novērtēšanas kritēriji.

Piemērošana tiks atrunāta EK pieņemtā īstenošanas aktā (2026.gada pavasaris)
(http://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/isc-2026-00195_en)

Jāizmanto nepārtrauktie mērījumi, kur pārsniegti novērtēšanas sliekšņi

Jāizmanto nepārtrauktie mērījumi, kur pārsniegti novērtēšanas sliekšņi + modelēšana/indikatīvie mērījumi vismaz reizi 5 gados (11.06.2028.)

Ja netiek pārsniegts novērtēšanas sliekšnis – modelēšana, indikatīvie vai objektīva novērtēšanas metode.

Modelēšanas/indikatīvo mērījumu rezultātus arī var izmantot lai noteiktu atbilstību robežlielumiem un mērķlielumiem!

9.pants. Monitorings.

III pielikums – Monitoringa staciju skaits

NO₂, SO₂, PM_{2,5}

Iedzīvotāju skaits	Vecais	Jaunais
0–249	1	2
250–499	2	2
500–749	2	2

PM₁₀

Iedzīvotāju skaits	Vecais	Jaunais
0–249	2	2
250–499	3	2
500–749	3	2

O₃

Iedzīvotāju skaits	Vecais	Jaunais
< 250	1	1
< 500	1	2
< 1 000	2	2

CO, C₆H₆, Pb, Cd, As, Ni

Iedzīvotāju skaits	Vecais	Jaunais
0–249	1	2
250–499	1	2
500–749	1	2

10.pants. Virsstacijas.

Latvijai jāizveido vismaz:

- 1) Vienu **virsstaciju pilsētas fona** teritorijā
- 2) Vienu **virsstaciju lauku fona** teritorijā

“**monitoringa virsstacija**” ir monitoringa stacija, kurā apvienoti vairāki paraugu ņemšanas punkti, ar kuru palīdzību vāc ilgtermiņa datus par vairākiem piesārņotājiem.

Kas jāmēra (VII pielikums)?

Pilsētas fona obligāti: klasiskās vielas + **melns ogleklis** (Black carbon), **ultrasmalkās daļiņas** (Ultrafine particles) un **USD izmēru sadalījums, $PM_{2,5}$ ķīmiskais sastāvs.**

Lauku fona obligāti: klasiskās vielas + **melns ogleklis** (Black carbon), **NH_3** un **USD** (Ultrafine particles) un, **$PM_{2,5}$ ķīmiskais sastāvs, gāzveida Hg.**

Izvēles: **levoglukoziāns, slāpekļskābe, PM oksidatīvais potenciāls.**

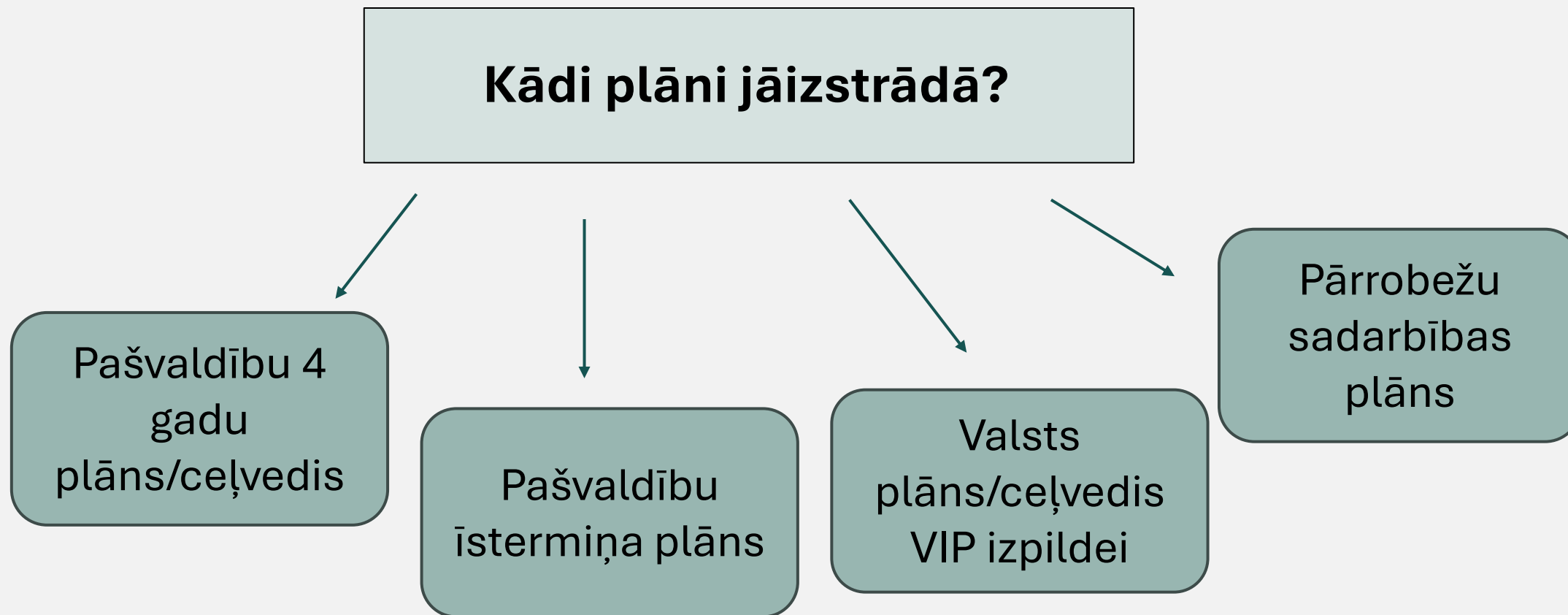

[3]

Plāni

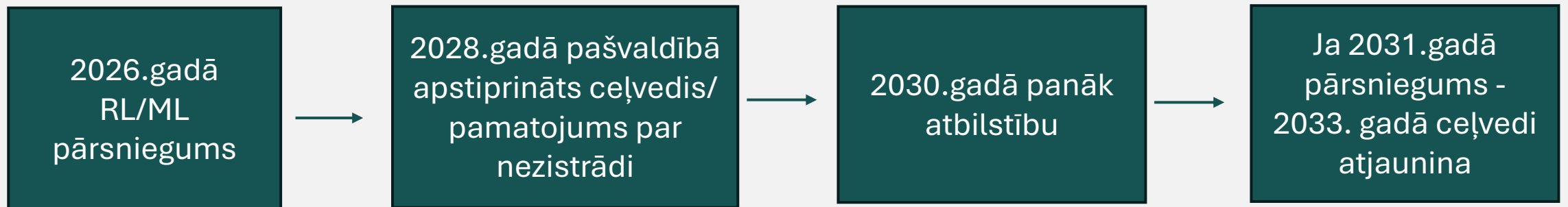
19.pants. Plāni.

Gaisa kvalitātes ceļveži
Periods no 01.01.2026. – 31.12.2029.

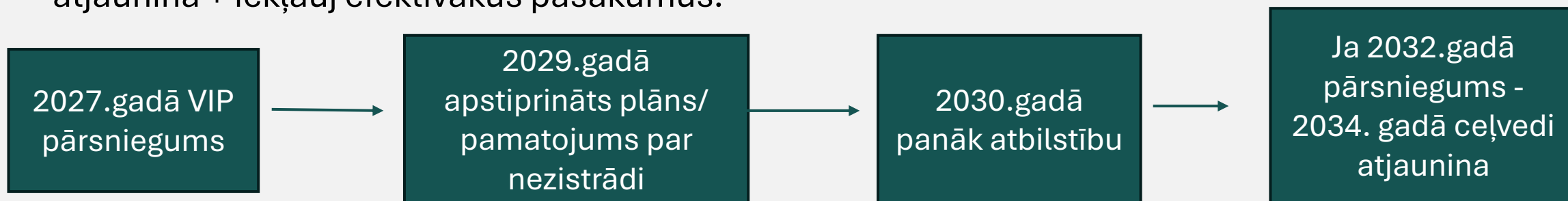
19.pants. Pašvaldību ceļvedis.

- Piemēro no **01.01.2026.**
- Izstrādā konkrētai pašvaldībai jeb zonai
- Izstrādā, ja pārsniegti **RL vai ML** (*jaunie !*)
- Jāizstrādā **2 gadu** laikā pēc pārsnieguma
- **Var neizstrādāt**, ja tiks panākta atbilstība ar spēkā esošajiem pasākumiem vai pārsniegumu izraisa īslaicīgas aktivitātes vienā gadā. Sniedz sabiedrībai un EK **detalizētu pamatojumu**.
- Atbilstība jāpanāk līdz **01.01.2030.**
- Ja **trešajā** gadā **pēc izstrādes** pastāv RL, ML pārsniegums – ceļvedi **5 gadu laikā pēc izstrādes** atjaunina + iekļauj efektīvākus pasākumus.

19.pants. Ceļvedis vidējās iedarbības mazināšanai

- Tiek izstrādāts teritoriālajai vienībai jeb **visai Latvijai**.
- Izstrādā, ja pārsniegts **vidējās iedarbības samazināšanas pienākums**.
- Jāpanāk **PM_{2,5} vai NO₂ vidējas iedarbības** samazināšanos (vidējās koncentrācijas Rīgā, Liepājā, Rēzeknē) pēc iespējas ātrāk.
- Izstrādā cik vien drīz iespējams un ne vēlāk kā **2 gadus pēc** pārsnieguma.
- **Var neizstrādāt**, ja RL/ML tiks sasniegta ar jau spēkā esošajiem pasākumiem vai pārsniegumu izraisa īslaicīgas aktivitātes vienā gadā. Sniedz sabiedrībai un EK detalizētu **pamatojumu**.
- Ja **trešajā** gadā **pēc izstrādes** pastāv pārsniegums – ceļvedi **5 gadu laikā pēc izstrādes** atjaunina + iekļauj efektīvākus pasākumus.

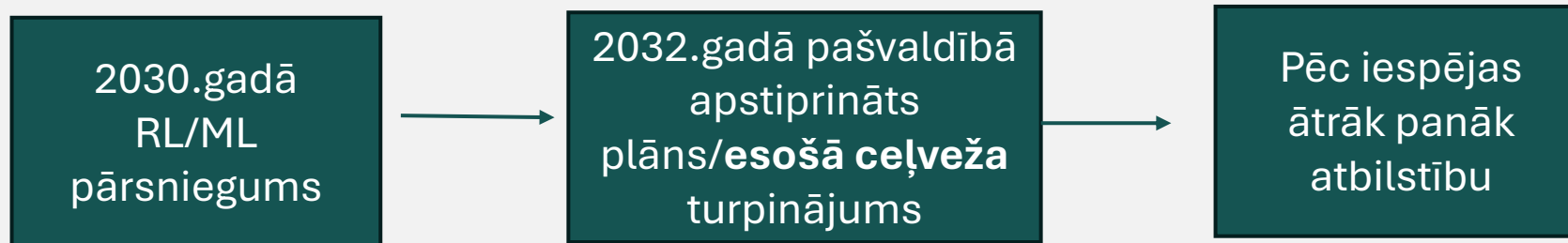

Gaisa kvalitātes plāni

Periods no 01.01.2030.

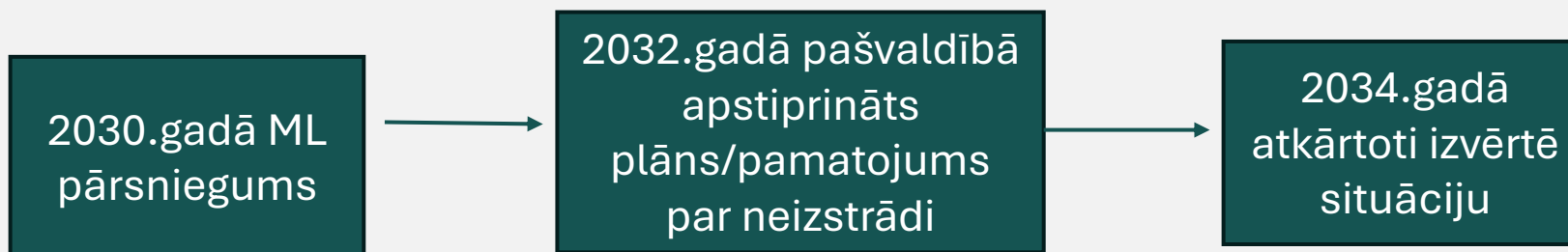
19.pants. Pašvaldību 4 gadu plāns.

- Piemēro no **01.01.2030.**
- Izstrādā konkrētai pašvaldībai jeb zonai (*pēc direktīvas*)
- Izstrādā, ja pārsniegts **RL vai ML (jaunie!)**
- Jāizstrādā **2 gadu** laikā pēc pārsnieguma
- Atbilstība jāpanāk ne vēlāk kā **4 gadus** pēc RL/ML pārsnieguma

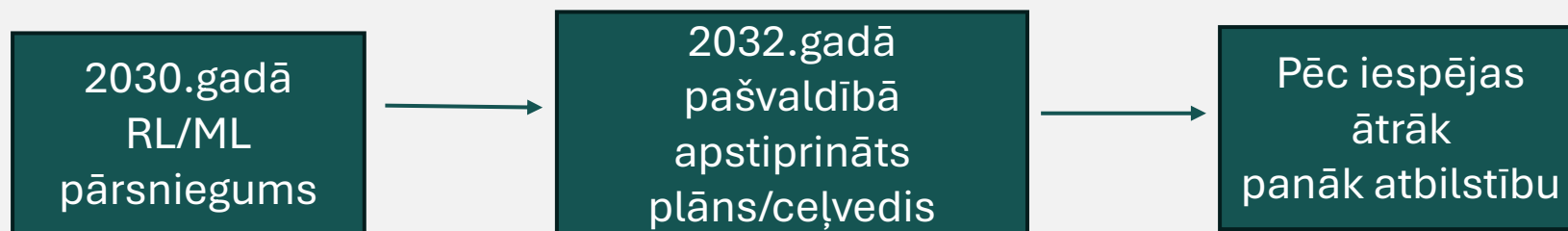
19.pants. Pašvaldību 4 gadu plāns. Ozons.

- Piemēro no **01.01.2030.**
- Izstrādā konkrētai **pašvaldībai jeb zonai**
- Jāizstrādā **2 gadu** laikā pēc O₃ ML pārsnieguma
- Pārsnieguma periodu cenšas saglabāt pēc iespējas īsāku
- **Var neizstrādāt** – ja nav iespējams samazināt un rada nesamērīgas izmaksas, jāsniedz pamatojums sabiedrībai un EK.
- Reizi **5 gados** izvērtē situāciju.

19.pants. Plāns vidējās iedarbības mazināšanai

- Tiek izstrādāts teritoriālajai vienībai jeb **visai Latvijai**.
- Izstrādā, ja pārsniegts **vidējās iedarbības samazināšanas pienākums**.
- Jāpanāk **PM_{2,5} vai NO₂ vidējas iedarbības** samazināšanās (vidējās koncentrācijas Rīgā, Liepājā, Rēzeknē) pēc iespējas ātrāk.
- Izstrādā cik vien drīz iespējams un ne vēlāk kā **2 gadus pēc** pārsnieguma

19.pants. Ceļvedis vai Plāns?

- Pēc būtības vienādi dokumenti.
- **Ceļvedis** = izstrādā no **01.01.2026. – 31.12.2029.**
- **Plāns** = izstrādā sākot no **01.01.2030.**
- Ceļvedī pieprasa un pamato 18.pantā **minētās atkāpes.**
- Ja gaisa kvalitātes ceļvedis nav izstrādāts, sniedz sabiedrībai un EK **detalizētu pamatojumu.**

19.pants. Prasības plāniem/ceļvežiem

- Iekļauj **VIII pielikumā** prasīto informāciju.
- Ņem vērā **IX pielikuma pasākumu sarakstu, īstermiņa pasākumus**, kā arī pasākumus **jūtīgiem iedzīvotājiem** un **mazaizsargātām** grupām.
- Analizē trauksmes sliekšņa pārsniegšanas iespējamību.
- Pirms galīgās versijas sagatavošanas – **konsultējas ar sabiedrību un iesaistītajām iestādēm**. Pievieno kopsavilkumu.
- Veicina visu **ieinteresēto** pušu **aktīvu iesaisti** plānu sagatavošanā, pārskatīšanā un atjaunināšanā.
- **jākonsultējas** ar tiem, kas rada piesārņojumu, jāiesaista **vides un veselības NVO**.

Esošā kārtība plānu izstrādē

Likums «Par piesārņojumu»:

(2¹) Ja pašvaldības teritorijā tiek vai var tikt pārsniegti gaisa kvalitātes normatīvi, attiecīgā pašvaldība sadarbībā ar KEM izstrādā rīcības programmu gaisa piesārņojuma samazināšanai konkrētajā teritorijā un īsteno tajā noteiktos pasākumus.

MK noteikumi 1290:

24. ... ja gaisa piesārņojuma līmenis pārsniedz gaisa kvalitātes normatīvus vai LVGMC veiktajā gaisa kvalitātes novērtējumā konstatēts, ka pēdējo 3 gadu perioda vidējā piesārņojuma līmeņa vērtība pārsniedz augšējā piesārņojuma novērtēšanas sliekšņa gada vidējo lielumu, vietējā pašvaldība sadarbībā ar KEM izstrādā un īsteno ilgtermiņa rīcības programmu gaisa piesārņojuma samazināšanai.

Esošā kārtība plānu izstrādē

MK noteikumi 1290:

31. Rīcības programmu un īstermiņa programmu apstiprina pašvaldība. Rīcības programmu pirms apstiprināšanas saskaņo ar KEM, saņemot no tās pozitīvu lēmumu, bet īstermiņa programmu – ar VVD, saņemot no tā pozitīvu lēmumu.

32. Ja aglomerācijas vai zonas teritorijas, kurās pārsniegti gaisa kvalitātes normatīvi, aptver vairākas pašvaldības, attiecīgās pašvaldības izstrādā un īsteno kopīgu rīcības programmu.

37. Pašvaldība, kas īsteno rīcības programmu vai īstermiņa programmu, katru gadu līdz 1.martam iesniedz KEM pārskatu par programmas izpildi iepriekšējā gadā.

Pašvaldība, kuras teritorijā daļiņu PM_{10} robežlielumi gaisā ir pārsniegti atkārtotas daļiņu PM_{10} izkliedēšanās dēļ pēc ceļu nokaisīšanas ar smiltīm/sāli ziemā, pārskatā sniedz informāciju par to, kādi pasākumi tiek veikti vai jau ir īstenoti.

38. KEM sagatavo rīcības programmas izpildes novērtējumu un priekšlikumus par pasākumiem, kas veicinātu izpildi, un nosūta tos pašvaldībai 2 mēnešu laikā pēc tam, kad saņemts pārskats vai sasauc sanākumi, lai pārrunātu identificētos problēmjaucējumus.

Iespējamā kārtība plānu izstrādē

15. pants. Pašvaldības gaisa kvalitātes uzlabošanas plānu izstrāde

(4) Blakus esošas pašvaldības var izstrādāt vienotu ilgtermiņa vai īstermiņa gaisa kvalitātes uzlabošanas plānu.

(5) Ja pašvaldības teritorijā gaisa piesārņojuma līmenis pārsniedz gaisa kvalitātes normatīvus un galvenais pārsnieguma iemesls ir saistīts ar gaisa piesārņojuma pārnesi no citas kaimiņos esošas pašvaldības, plānu izstrādā kopīgi ar pašvaldību, kuras teritorijā veiktās darbības rada būtisku gaisa piesārņojuma pārnesi uz attiecīgās pašvaldības teritoriju.

20.pants. Īstermiņa plāni.

- Ja zonā **pastāv risks**, ka tiks pārsniegts trauksmes sliekšnis **izstrādā īstermiņa** rīcības plānus, iekļauj **ārkārtas pasākumus**. Iekļauj efektīvus pasākumus, lai **īsilaicīgi** apturētu pārsniegumu. Ietver rīcības, lai pasargātu **jutīgas un mazaizsargātas** grupas, bērnus.
- Piemēram, **IX pielikuma** pasākumus:
 - a) transportlīdzekļu kustības ierobežošana, jo īpaši vietās, kurās bieži uzturas jutīgi iedzīvotāji un mazaizsargātas grupas;*
 - b) sabiedriskais transports par zemām cenām vai bez maksas;*
 - c) būvdarbu apturēšana celtniecības objektos;*
 - d) ielu tīrīšana;*
 - e) elastīgi darba režīmi.*

20.pants. Īstermiņa plāni.

- **O₃** – **var neizstrādāt**, ja ģeogrāfisko, meteoroloģisko, ekonomisko apstākļu dēļ nav potenciāla mazināt pārsniegumu.
- **PM₁₀, PM_{2,5}** – ņem vērā ģeogrāfiskos, meteoroloģiskos apstākļus, vietējo apkuri - iekļauj darbības, lai aizsargātu sabiedrību, sniedz info par rīcībām.
- Plāna **projektus** apspriež ar sabiedrību (t.sk. ar vides un veselības organizācijām).
- **Pēc izstrādes** dara pieejamu:
 - informāciju par īstermiņa rīcības plānu izstrādes iespēju;
 - satura novērtējuma rezultātus;
 - informāciju par minēto plānu īstenošanu.

21.pants. Pārrobežu konsultācijas.

- Ja kādas RL, ML, VIP, TS pārsniegumu būtiski sekmē gaisa **pārrobežu piesārņojums** no vienas vai vairākām DV, Latvija par to paziņo gaisa piesārņojuma izcelsmes DV un EK. Sagatavo pierādījumus.
- Attiecīgās DV savstarpēji sadarbojas plānu izstrādē un pasākumu veikšanā, tostarp izveido kopīgas **ekspertu grupas** un saņem EK tehnisko atbalstu.
- ne vēlāk kā **3 mēnešus** pēc tam, kad kāda cita DV ir sniegusi paziņojumu saskaņā ar pirmo daļu, Latvija **sniedz atbildi citai DV un informē EK**.
- Latvija **informē EK** par visiem sadarbības pasākumiem un **uzaicina tajos būt klāt** vai piedalīties.
- Vajadzības gadījumā sagatavo un īsteno **koordinētus īstermiņa rīcības plānus**, kas aptver **kaimiņos esošas** zonas citās DV.
- Ja zonās, kas atrodas **valsts robežas tuvumā**, tiek pārsniegts trauksmes sliekšnis vai informēšanas sliekšnis, par minētajiem pārsniegumiem informē kaimiņos esošo DV.

[3]

Atkāpes

16.pants. Dabiskie avoti

Dabiskie avoti: nav radījušas cilvēka darbības - vulkānu izvirdumi, seismiskas aktivitātes, ģeotermiskas aktivitātes, dabas ugunsgrēki, vētras, jūru aerosoli vai sausajos reģionos esošo dabisko daļiņu atkārtota suspensija.

1. DV var par konkrētu gadu identificēt: Zonas un teritoriālās vienības, kurās RL pārsniegumus rada **dabiskie avoti**.
2. Iesniedz EK šādu zonu sarakstus un pierādījumus.
3. Šo pārsniegumu neuzskata par pārsniegumu šīs direktīvas izpratnē, ja ir EK akcepts.
4. Līdz 2026. gada 31. decembrim EK pieņem īstenošanas aktus.

17.pants. Sāls, smilšu kaisīšana

1. DV var par konkrētu gadu identificēt zonas, kurās PM_{10} RL pārsniegts atkārtotas daļiņu suspensijas dēļ **pēc ceļu nokaisīšanas ar smiltīm vai sāli ziemā.**

2. EK iesniedz minēto zonu sarakstus un pierādījumus, kuri to apliecina un ka ir veikti saprātīgi pasākumi.

3. Līdz 2026. gada 31. decembrim EK pieņem īstenošanas aktus.

Esošā kārtība

12. **LVĢMC** katru gadu identificē dabisko avotu radītā piesārņojuma un sāls vai smilšu kaisīšanas ietekmi. Centrs sagatavo informāciju par daļiņu PM_{10} koncentrāciju un avotiem, kā arī sniedz pierādījumus tam, ka pārsnieguma iemesls ir šādas atkārtoti izkliedētās daļiņas PM_{10} .

37. **Pašvaldība**, kas īsteno rīcības programmu vai īstermiņa programmu, katru gadu līdz **1.martam** iesniedz KEM pārskatu par programmas izpildi iepriekšējā gadā.

Pašvaldība, kuras teritorijā daļiņu PM_{10} robežlielumi gaisā ir pārsniegti atkārtotas daļiņu PM_{10} izkliedēšanās dēļ pēc ceļu nokaisīšanas ar smiltīm vai sāli ziemā, pārskatā par programmas izpildi sniedz informāciju par to, kādi pasākumi tiek veikti vai jau ir īstenoti, lai mazinātu atkārtoti izkliedēto daļiņu PM_{10} koncentrāciju.

48. **Centrs** minēto zonu sarakstu **iesniedz EK**.

18.pants. Atkāpes.

Ja zonā atbilstību daļiņu (PM_{10} un $PM_{2,5}$), NO_2 , benzola vai B(a)P robežvērtībām nevar sasniegt līdz 2030.gadam, DV šai zonai var atlikt minēto termiņu uz laiku, kuru pamato gaisa kvalitātes ceļvedis.

a) līdz **2040. gada 1. janvārim** – specifiskas dispersijas īpatnības, orogrāfiskās robežas īpatnības, nelabvēlīgi klimatiskie apstākļi, pārrobežu pienesums vai ja vajadzīgos samazinājumus var panākt vienīgi tad, ja nomaina ievērojamu daļu no esošajām mājsaimniecību apkures sistēmām, kuru dēļ ir radies piesārņojuma pārsniegumus.

b) līdz **2035. gada 1. janvārim** – ja to pamato prognozes - pierāda, ka veicot efektīvus pasākumus RL nevar sasniegt līdz noteiktajam termiņam.

Ja RL nevar panākt minētajā atliktajā termiņā, var atlikt termiņu **vēl par 2 gadiem**. Pamato atjaunināts gaisa kvalitātes ceļvedis. Ievēro papildu prasības.

18.pants. Atkāpes.

Līdz **31.12.2028.** pašvaldībām jāizstrādā ceļvedis!

Līdz **31.01.2029.** par to jāpaziņo EK un jāiesniedz prasītā info.

letver:

- VIII pielikumā prasīto info – kādi pasākumi tiks veikti utt.;
- Gaisa kvalitātes prognozes, kas parāda kā tiks panākta atbilstība un kad;
- Pamatojums atkāpei un termiņam, dati, metodes;
- Kā par atkāpēm tiks informēta sabiedrība;
- Kā tiks mobilizēts papildu finansējums, lai panāktu atbilstību.

Atlikšanas laikā nodrošina, ka:

- Tiek īstenoti ceļvedī noteiktie pasākumi. Reizi 2,5 gados iesniedz atjauninātas prognozes;
- No 01.01.2035. koncentrācijai jāuzrāda lejupejoša tendence.

! EK līdz **31.12.2026.** izstrādās **delegētos aktus** attiecībā uz atkāpes piemērošanu.

Delegētie akti

Implementing act	Committee meetings	<i>Have Your Say</i>	Vote
Modelling & spatial representativeness	3 Dec 2025 March 2026	<i>Feb-Mar 2026</i>	Late Apr 2026
Reporting of air quality information	(3 Dec 2025) March 2026	<i>Feb-Mar 2026</i>	Late Apr 2026
Projections & implementation reports	Mar 2026 Jun/Jul 2026	<i>Jun-Jul 2026</i>	Early Nov 2026
Natural sources contributions	Mar 2026 Jun/Jul 2026	<i>Jun-Jul 2026</i>	Early Nov 2026
Winter-sanding & -salting contributions	Mar 2026 Jun/Jul 2026	<i>Jun-Jul 2026</i>	Early Nov 2026

[4]

NĀKAMIE SOĻI

Nākamie soļi

Pārņemšanas termiņš **11.12.2026:**

- *Grozījumi **likumā** «Par piesārņojumu»*
- *Grozījumi **MK noteikumos** Nr.1290*

Īstenošanas akti – **2026.gada beigās**

No **11.12.2026.** stājas spēkā jaunās monitoringa prasības!

No **01.01.2030.** stājas spēkā un jāsāk ievērot jaunos gaisa kvalitātes normatīvus.

ja vēlas atkāpe pašvaldībām līdz **31.12.2028.** jāizstrādā ceļveži .
31.12.2026. – EK deleģētais akts.

[5] Sabiedrības informēšana

● Sabiedrības informēšana.

“jutīgi iedzīvotāji un mazaizsargātas grupas” - iedzīvotāju grupas, kuras pastāvīgi vai uz laiku ir jutīgākas vai mazaizsargātākas pret gaisa piesārņojuma ietekmi nekā caurmēra iedzīvotāji, jo pastāv konkrēti apstākļi, kuru dēļ radītais veselības ietekmējums ir smagāks, vai kurām ir augstāka jutība vai zemāks izturības sliekšnis attiecībā pret ietekmi uz veselību, vai arī kurām ir samazināta spēja sevi aizsargāt;

22.pants. Sabiedrības informēšana.

1) Latvija **nodrošina**, ka sabiedrību, kā arī vides un veselības aizsardzības organizācijas, patērētāju organizācijas, organizācijas, kas pārstāv jutīgu iedzīvotāju un mazaizsargātu grupu intereses, veselības aprūpes speciālistu organizācijas, citas attiecīgās veselības aprūpes struktūras un attiecīgās nozares apvienības, pienācīgi un laikus informē par:

- gaisa kvalitāti atbilstoši X pielikumam;
- visām monitoringa stacijām un to darbības problēmām (piemēram, periodiem, kad netiek veikti mērījumi);
- izstrādātajiem rīcības plāniem un to izpildi;
- atkāpēm;
- visu rādītāju, normatīvu un mērķu pārsniegumu ietekmes kopsavilkumu + par jaunajām vielām.

22.pants. Sabiedrības informēšana.

2) DV jāizveido **gaisa kvalitātes indeksi** galvenajām vielām un jāpublisko sabiedrībai, katru stundu sniedzot atjauninājumus.

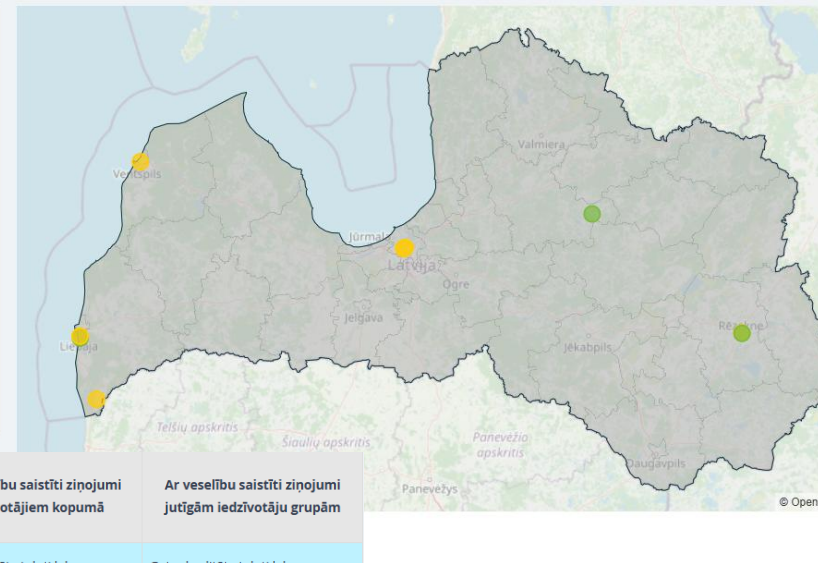
Indeksiem jābalstās uz EK izstrādāto pieeju.

<https://videscentrs.lv/gmc.lv/gaiss>

Atmosfēras gaisa kvalitāte

Operatīvie dati ir attēloti tiešsaistes režīmā pirms kvalitātes kontroles. Stacijas Gaisa kvalitātes indekss (GKI) attēlots uz kartes, bet mērījumu dati – zem staciju nosaukumiem pa kreisi no kartes grafiskā veidā uz apakšindeksu fona.

Rīga-Kronvalda bulvāris	viduvēja
Rīga-Valdemāra iela 65	viduvēja
Liepāja-Ezerīču iela 1	laba
Liepāja-Ganību iela	viduvēja
Rucava	viduvēja
Rēzekne-Atbrīvošanas aleja 115A	viduvēja
Rēzekne-Dārzu iela	laba
Ventspils-Pārventa	viduvēja
Zosēni	laba

GKI	PM _{2.5} 1h vidēja, µg/m ³	PM ₁₀ 1h vidēja, µg/m ³	NO ₂ 1h vidēja, µg/m ³	SO ₂ 1h vidēja, µg/m ³	O ₃ 1h vidēja, µg/m ³	Ar veselību saistīti ziņojumi iedzīvotājiem kopumā	Ar veselību saistīti ziņojumi jutīgām iedzīvotāju grupām
Ļoti labs	līdz 5	līdz 15	līdz 10	līdz 20	līdz 60	Gaisa kvalitāte ir ļoti laba. Izbaidiet savas ierastās āra aktivitātes.	Gaisa kvalitāte ir ļoti laba. Izbaidiet savas ierastās āra aktivitātes.
Labs	6 – 15	16 – 45	11 – 25	21 – 40	61 – 100	Izbaidiet savas ierastās āra aktivitātes.	Izbaidiet savas ierastās āra aktivitātes.
Viduvējs	16 – 50	46 – 120	26 – 60	41 – 125	101 – 120	Izbaidiet savas ierastās āra aktivitātes.	Ja rodas simptomi, apsveriet samazināt intensīvas āra aktivitātes.
Slihts	51 – 90	121 – 195	61 – 100	126 – 190	121 – 160	Ja rodas tādi simptomi kā iekaisušas acis, klepus vai iekaisis kakls, apsveriet samazināt intensīvas āra aktivitātes.	Apsveriet samazināt fiziskās aktivitātes, sevišķi brīva dabā, īpaši, ja rodas simptomi.
Ļoti slihts	91 – 140	196-270	101-150	191-275	161-180	Ja rodas tādi simptomi kā iekaisušas acis, klepus vai iekaisis kakls, apsveriet samazināt intensīvas āra aktivitātes.	Samazināt fiziskās aktivitātes, sevišķi brīva dabā, īpaši, ja rodas simptomi.
Īpaši slihts	virs 140	virs 270	virs 150	virs 275	virs 180	Samazināt fiziskās āra aktivitātes.	Izvairīties no fiziskām āra aktivitātēm.

22.pants. Sabiedrības informēšana.

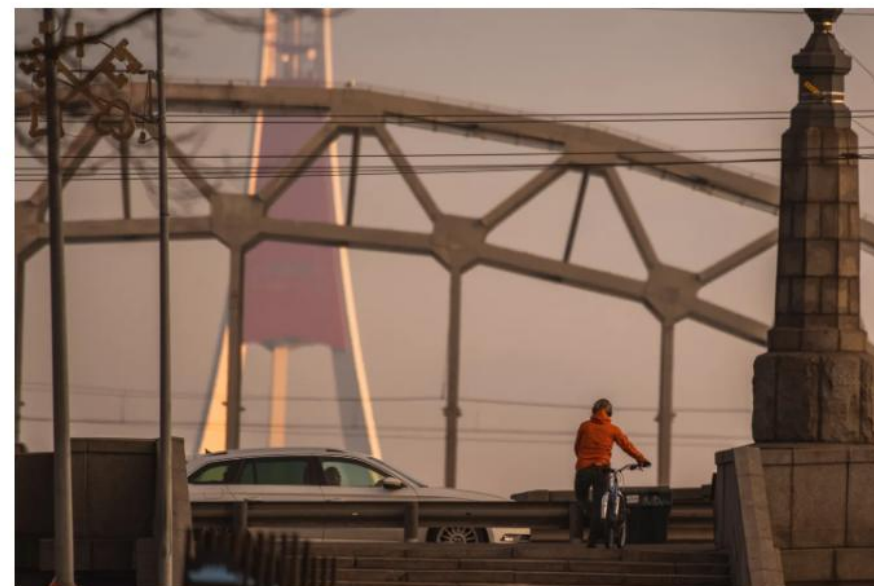
3) Latvija dara pieejamu sabiedrībai informāciju par simptomiem, kas saistīti ar gaisa piesārņojuma maksimālo līmeni, un par uzvedību, kas palīdz samazināt iedarbību un aizsargā no gaisa piesārņojuma.

Šādu informāciju izvieto publiskās vietās, ko bieži apmeklē jutīgi iedzīvotāji un mazaizsargātas grupas, piemēram, **veselības aprūpes iestādēs.**

● Sabiedrības informēšanas veidi

- 1) Regulāra informēšana (normatīvu pārsniegumi)
- 2) Ārkārtas gadījumi (trauksmes sliekšņi, informēšanas sliekšņi)

Sahāras tuksneša putekļu mākonis virs Latvijas: rīdziniekiem līdz pēcpusdienai jāsamazina fiziskās āra aktivitātes ⁽¹⁾

Saulriets Rīgā ceturtdien, 7. martā. — Foto: Jānis Škapars/TVNET

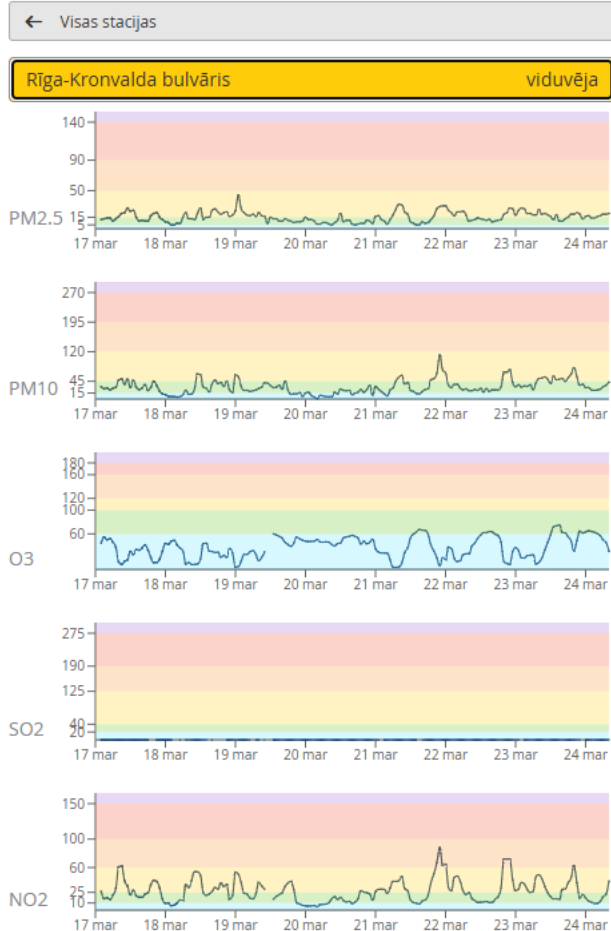
X pielikums. Regulārā sabiedrības informēšana.

I. Sniedzamā informācija:

1) ik stundu atjaunināti dati par katru staciju, koncentrācijas un salīdzinājums ar normatīviem un PVO vadlīnijām;

Operatīvie dati ir attēloti tiešsaistes režīmā pirms kvalitātes kontroles. Stacijas Gaisa kvalitātes indekss (GKI) attēlots uz kartes, bet mērījumu dati – zem staciju nosaukumiem pa kreisi no kartes grafiskā veidā uz apakšindeksu fona.

X pielikums. Regulārā sabiedrības informēšana.

2) informācija par ietekmi uz veselību:

- gaisa piesārņojuma un katra piesārņotāja ietekme uz vispārējās sabiedrības veselību;
- gaisa piesārņojuma un katra piesārņotāja ietekme uz jutīgu iedzīvotāju un mazaizsargātu grupu veselību;
- iespējamo simptomu apraksts;
- ieteicamie piesardzības pasākumi, kas iedalīti piesardzības pasākumos, kādi jāveic vispārējai sabiedrībai un kādi jāveic jutīgiem iedzīvotājiem un mazaizsargātām grupām;
- avoti, kur var atrast sīkāku informāciju.

Piesārņojuma ietekme

Publicēts pirms vairāk nekā 6 gadiem

Publicēts: 12.03.2020.
Atjaunināts: 12.03.2026.

Ārtelpu gaisa piesārņojuma ietekme uz cilvēka veselību

Tīrs atmosfēras gaiss satur skābekli (21%), slāpekli (78%), ogļskābo gāzi (0,03%), vairākas inertās gāzes (piemēram, argonu (0,93%)), kā arī ūdens tvaikus (līdz 4 tilpuma %). Gaiss satur arī gāzes, kuras palielinātās koncentrācijās var būt kaitīgas – ozonu, sēra dioksīdu, slāpekļa oksīdus, tvana gāzi un gaistošos organiskos savienojumus, t.sk. kancerogēnas vielas (benzolu un butadiēnu), kā arī gaisā suspendētās daļiņas - aerosolus, kurus veido dažāda izmēra cietas daļiņas un/vai pilieni.

Gaisa piesārņojums kaitē cilvēku veselībai un videi. Eiropā pēdējās desmitgadēs daudzu gaisu piesārņojošo vielu emisijas ir ievērojami samazinājušās, un līdz ar to ir uzlabojusies gaisa kvalitāte visā reģionā. Tomēr gaisu piesārņojošo vielu koncentrācija joprojām ir pārāk augsta, un gaisa kvalitātes problēmas joprojām pastāv. Ievērojama daļa Eiropas iedzīvotāju dzīvo teritorijās, jo īpaši pilsētās, kur tiek pārsniegti gaisa kvalitātes standarti — ozona, slāpekļa dioksīda un daļiņu (PM) piesārņojums rada būtisku risku veselībai. Vairākas valstis ir pārsniegušas vienu vai vairākus no saviem 2010. emisiju ierobežojumiem attiecībā uz četrām svarīgām gaisu piesārņojošām vielām. Tāpēc gaisa piesārņojuma samazināšana joprojām ir svarīga. Gaisa piesārņojums ir vietējs, Eiropas un arī puslodes mēroga jautājums. Gaisu piesārņojošas vielas, kas tiek izlaistas vienā valstī, var tikt ienestas atmosfērā, tādējādi veicinot vai izraisot gaisa kvalitātes pasliktināšanos citviet.

Gaisā suspendētās daļiņas, slāpekļa dioksīds un piezemes ozons pašlaik ir vispārtzīti par trim gaisu

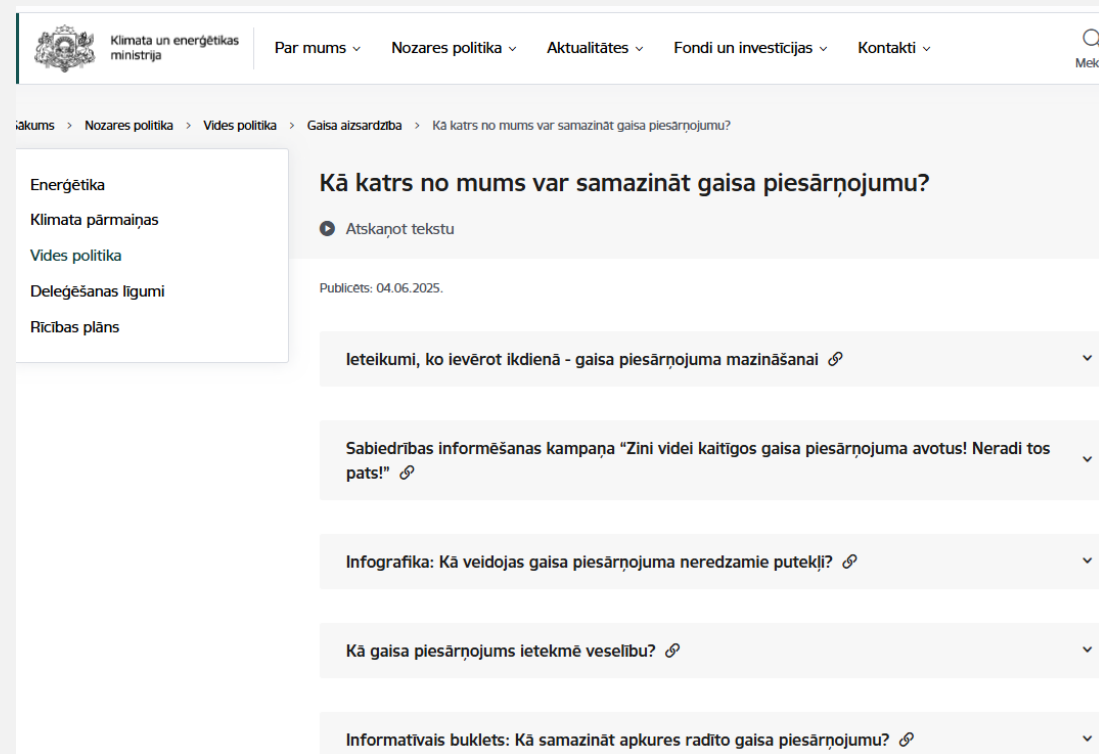
X pielikums. Regulārā sabiedrības informēšana.

3) informācija par ietekmi uz veģetāciju;

4) informācija par preventīvu rīcību, kā samazināt piesārņojumu un tā iedarbību: norāde uz galvenajām avotnozārēm;

ieteikumi par to, kā rīkoties, lai samazinātu emisijas;

5) informācija par mērījumu kampaņām vai līdzīgām darbībām un to rezultātiem, ja tās veiktas.

The screenshot shows the website of the Ministry of Climate and Energy. The header includes the ministry's logo and name, along with navigation links for 'Par mums', 'Nozares politika', 'Aktualitātes', 'Fondi un investīcijas', and 'Kontakti'. A search icon is also present. The main content area features a breadcrumb trail: 'Īpašs > Nozares politika > Vides politika > Gaisa aizsardzība > Kā katrs no mums var samazināt gaisa piesārņojumu?'. A left sidebar menu lists 'Enerģētika', 'Klimata pārmaiņas', 'Vides politika', 'Deleģēšanas līgumi', and 'Rīcības plāns'. The main article title is 'Kā katrs no mums var samazināt gaisa piesārņojumu?' with a sub-link 'Atskaņot tekstu'. The publication date is 'Publicēts: 04.06.2025.'. Below the title, there is a list of related links: 'Ieteikumi, ko ievērot ikdienā - gaisa piesārņojuma mazināšanai', 'Sabiedrības informēšanas kampaņa "Zini videi kaitīgos gaisa piesārņojuma avotus! Neradi tos pats!"', 'Infografika: Kā veidojas gaisa piesārņojuma neredzami putekļi?', 'Kā gaisa piesārņojums ietekmē veselību?', and 'Informatīvais buklets: Kā samazināt apkures radīto gaisa piesārņojumu?'.

15.pants. Sabiedrības informēšana.

Ja konstatēts kāda RL, ML, VIP, TS vai IS pārsniegums vai pastāv šāda pārsnieguma risks, **nodrošina**, ka minētā informācija tiek papildus izziņota sabiedrībai.

Minēto informāciju sabiedrībai sniedz bez atlīdzības un saskaņotā, viegli saprotamā veidā, izmantojot viegli pieejamus masu informācijas līdzekļus un komunikācijas kanālus.

X pielikums. Ārkārtas sabiedrības informēšana.

Ja tiek pārsniegts jebkurš **trauksmes sliekšnis** vai **informēšanas sliekšnis** vai tas tiek prognozēts, pamatojoties uz modelēšanas vai citiem prognozēšanas rīkiem, DV pēc iespējas īsākā termiņā un, ja vien iespējams, **dažu stundu laikā**, izmantojot dažādus plašsaziņas līdzekļus un komunikācijas kanālus un nodrošina plašu sabiedrības informēšanu.

15.pants. Informēšanas sliekšņi (IS).

Informēšanas sliekšnis ir līmenis, kuru pārsniedzot pat īslaicīga iedarbība apdraud **īpaši jutīgu iedzīvotāju un mazaizsargātām grupām** piederīgu cilvēku veselību un kuru sasniedzot tūlīt pienācīgi jāinformē iedzīvotāji.

Stājas spēkā no 12.12.2026.

Vielā	Informēšanas sliekšņi (esošais)	Jaunais
SO ₂ (1 st)	-	275 µg/m ³
NO ₂ (1 st)	-	150 µg/m ³
O ₃ (1 st)	180 µg/m ³	180 µg/m ³
PM _{2.5} (1 dn)	-	50 µg/m ³
PM ₁₀ (1 dn)	-	90 µg/m ³

Gads	Pārsnieguma gadījumu skaits				
	NO ₂	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	O ₃
2023	28	0	0	0	0
2024	47	8	0	0	0

15.pants. Trauksmes sliekšnis (TS).

Trauksmes sliekšnis ir piesārņojuma līmenis, kuru pārsniedzot pat **īslaicīga** iedarbība rada risku visu iedzīvotāju veselībai un kuru sasniedzot **jāveic tūlītēji īstermiņa plānā iekļautie pasākumi un sabiedrības informēšana!**

Informēšana pēc iespējas īsākā termiņā - **dažu stundu laikā**, izmantojot dažādus plašsaziņas līdzekļus un komunikācijas kanālus un nodrošinot plašu sabiedrības piekļuvi.

Stājas spēkā no 12.12.2026.

Viela	Trauksmes līmenis (esošais)	Jaunais
SO ₂ (3 st. vid.)	500 µg/m ³	350 µg/m ³
NO ₂ (3 st. vid.)	400 µg/m ³	200 µg/m ³
O ₃ (3 st. vid.)	240 µg/m ³	240 µg/m ³
PM _{2.5} (3 dn.)	-	50 µg/m ³
PM ₁₀ (3 dn.)	-	90 µg/m ³

Gads	Pārsniegumu skaits				
	NO ₂	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	O ₃
2023	0	0	0	0	0
2024	0	0	0	0	0

X pielikums. Ārkārtas sabiedrības informēšana.

II. Latvija sniedz informāciju par **TS un ikviena IS faktiskū vai prognozētu** pārsniegumu :

1) informācija par novēroto pārsniegumu;

- vieta vai teritorija, kurā novērots pārsniegums;
- pārsniegtā sliekšņa veids (trauksmes vai informēšanas sliekšnis);
- pārsnieguma sākuma laiks un ilgums;
- lielākā 1 stundas koncentrācija un ozona gadījumā – papildus arī lielākā 8 stundu vidējā koncentrācija.

2) prognoze nākamajai pēcpusdienai, dienai vai dienām:

- TS vai IS paredzamo pārsniegumu ģeogrāfiskais apgabals);
- paredzamās pārmaiņas piesārņojumā, kā arī šo pārmaiņu cēloņi;

X pielikums. Sabiedrības informēšana.

3) Informācija par skartajām iedzīvotāju grupām, piesārņojuma iespējamo ietekmi uz cilvēka veselību un ieteicamo rīcību

- informācija par riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām;
- iespējamo simptomu apraksts;
- attiecīgajām iedzīvotāju riska grupām ieteicamie piesardzības pasākumi;
- avoti, kur var atrast sīkāku informāciju;

4) Informācija par īstermiņa rīcības plāniem un preventīvu rīcību, kā samazināt piesārņojumu vai tā iedarbību: norāde uz galvenajām avotnozarēm;

Ieteikumi par to, kā rīkoties, lai samazinātu emisijas no antropogēniem avotiem;

5) Ieteikumi par to, kā rīkoties, lai samazinātu iedarbību;

6) Prognozētu pārsniegumu gadījumā veic pasākumus, ar ko nodrošina, ka šādas ziņas sniedz tiktāl, cik tas ir praktiski iespējams.

[6] Juridiskie jautājumi

27.pants. Iespēja vērsties Tiesā.

1. Latvija nodrošina, ka **sabiedrībai** ir iespēja pārskatīšanas kārtībā ierosināt lietu tiesā vai citā ar likumu noteiktā neatkarīgā un objektīvā struktūrā, lai apstrīdētu lēmumu, darbību vai bezdarbību būtības vai procesuālo likumību. Jāizpildās kādam no šiem nosacījumiem:

a) sabiedrības locekļi ir pietiekami ieinteresēti (*par pietiekamu uzskata jebkādas tādas NVO interesi, kas veicina cilvēka veselības vai vides aizsardzību*);

b) ir aizskartas sabiedrības locekļu tiesības, ja DV administratīvo pārkāpumu kodekss to pieprasa kā priekšnosacījumu (*vides un veselības NVO arī ir tiesības, ko iespējams aizskart*).

Lietu var ierosināt šādos gadījumos:

- attiecībā uz 9. pantā **minēto paraugu ņemšanas punktu vietu un skaitu**
- attiecībā 19. un 20.pantā minētajiem **gaisa kvalitātes plāniem/ceļvežiem**

27.pants. Iespēja vērsties Tiesā.

2. Procedūra ir **taisnīga, vienlīdzīga, savlaicīga un nav pārmērīgi dārga.**

Paredz pienācīgus un **iedarbīgus tiesiskās aizsardzības mehānismus**, tostarp attiecīgā gadījumā pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļus.

3. Nosaka **stadiju, kurā var apstrīdēt lēmumus, darbību vai bezdarbību**, lai piekļuve pārskatīšanas procedūrai tiesā vai citā ar likumu izveidotā neatkarīgā un objektīvā iestādē nebūtu **neiespējama vai pārmērīgi sarežģīta.**

4. Var prasīt lietu nodot sākotnējai pārskatīšanai administratīvā iestādē un neietekmē prasību pirms izskatīšanas tiesā izsmelt administratīvās pārskatīšanas iespējas, ja valsts tiesību aktos šāda prasība noteikta.

5. Sabiedrībai **pieejama praktiska informācija par piekļuvi** šajā pantā minētajām administratīvajām un tiesu pārskatīšanas **procedūrām.**

28.pants. Kompensācijas.

- Latvija nodrošina, ka fiziskām personām, kuras cieš no kaitējuma cilvēka veselībai, kas radies sakarā ar to, ka kompetentās iestādes tīši vai aiz nolaidības ir pārkāpušas valsts noteikumus ir tiesības pieprasīt un **saņemt atlīdzību par minēto kaitējumu**.
- Kompensāciju var pieprasīt **šādos gadījumos**:
 - a) nav izstrādāti rīcības plāni gaisa kvalitātes uzlabošanai (ko apstiprina pašvaldība vai Ministru kabinets);
 - b) plāni nav atbilstoši vai arī netiek īstenoti tajos noteiktie pasākumi.
- Latvija nodrošina, ka valsts noteikumi un procedūras, kas attiecas uz zaudējumu atlīdzināšanas prasībām, tiek izstrādāti un piemēroti tā, lai tie **nepadarītu neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtinātu** to, ka tiek īstenotas tiesības uz zaudējumu atlīdzināšanu par kaitējumu.
- Latvija var noteikt **noilguma termiņus zaudējumu atlīdzināšanas prasību celšanai**. Šādus termiņus nesāk skaitīt, pirms pārkāpums nav beidzies un persona, kas ceļ zaudējumu atlīdzināšanas prasību, zina vai var saprātīgi sagaidīt, ka tā zinās, ka tai pārkāpuma rezultātā ir nodarīts kaitējums.

Klimata un enerģētikas
ministrija

Tīrs gaiss Latvijā!

www.kem.gov.lv

